

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Augustanae Confessionis Historiam, Rectore Magnificentissimo, Serenissimo ... Friderico Augusto, Principe Regio ... A Recentiorum Quorundam Corruptelis Breviter Vindicatam Dabunt

**Wernsdorf, Gottlieb
Seeger, Johann Friedrich**

Vitembergae, 1705

§VII.

[urn:nbn:de:bsz:31-67830](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-67830)

tatibus obnoxia, quantis impetita calumniis fuerit. *Multis* quippe erant t. t. qui dicerent: *Quem fugiam habeo: quem sequar non habeo, cum significarent, se videre superstitiones Pontificias fugiendas esse; sed, an nostro sese coetui jungerent, dubitarent, ut Philippus c. Staphylum scribit T. IV. 00. f. 818.* Nec deerant, qui prodigiosis Nostros calumniis onerarent, & tales ipsis cum sententias, tum mores tribuerent, qui nisi a pessimis concipi, & probari non poterant. *Quorum* videatur *Præfatio Art. Smalcald. & G. Coelestinus in Hist. comit. P. I. f. 93. b.* His igitur ut obviam iretur, placuit adornare Confessionem, vel, ut initio nominabatur, *Apologiam*, in magnis illis Comitibus Augustæ Vindelicorum habitis, unde & Augustana dicitur, publice recitandam, & Imperatori Carolo V. exhibendam, quo & emendationis susceptæ ratio redderetur, & male cupientium reprimeretur calumnia, & certa quædam doctrinæ forma transmitteretur ad posteros. Quo nomine etiam reprehenditur, vel carpitur saltem *Arnoldo* l. c. f. 210. 212. cui quidvis credendi, statuendique licentia perplacet, bene tamen de veritate meriti sunt Majores, quod non modo, quid ipsi crederent, sed & credi a posteris suis, & custodiri vellent, scripto perspicuo & nervoso complexi sunt.

§. VII. Scripta vero est jussu Johannis, Principis Electoris Saxonæ, cui ab admirabili, quam in veritate tuenda præstitit, fortitudine, nomen Constantis, & Confessoris hæsit. Ac Lutherus quidem, ad quem de Collegarum sententia laboris fuerat devolutus, eandem delineavit primum, scriptis Forgæ, quo fuerat evocatus a Principe, XVII. articulis, quibus summam doctrinæ a se restitutæ complexus est: amplificavit vero, studioseque digessit, ac stylo, quo valebat, ornavit, Augustæ ante comitia, Melanchthon, sic tamen, ut de singulis ab-

C

fentis

sentis licet Lutheri iudicium requireret, & hujus non modo verba, & formulas, sed ordinem quoque, ut ex Articulis & Confessione ipsa inter se comparatis liquet, potissimum retineret. Vid. *G. Coelest. in Hist. Comit. P. I. f. 25. 28. Chytr. in Hist. A. C. 44. edit. Isleb.* Ante vero quam exhiberetur Confessio, non modo communicata est cum Theologis, *J. Jona, Erb. Schnepfio, G. Spalatino, Jo. Brentio, And. Osiandro, Jo. Agricola,* & aliis, quos Principes, absentiumque Legati adduxerant, sed & in frequenti Ordinum, quotquot subscripturi erant, senatu ventilata, & qua omnes sui partes studiose expensa fuit, quod *Schnepsius*, qui his ipsis interfuit, sua *in Confessione*, quam edidit anno 1555. *f. A. s. b. testatur, & Wittenbergenses in Actis Colloqv. Altenburg. f. 442. edit. Jen. confirmant.* Imo vero recognita jam, omniumque suffragiis probata Confessio denuo ad Lutherum, antequam recitaretur, est missa, quo tempore ipsum antithesin illam: *Et improbant secus docentes*, ad Articulum X. adjecisse, *Jo. Marbachius*, Lutheri discipulus auctor est *im Unterricht vom Heil. Abendmahl anno 1566. ed. c. VI. p. 549.* Quibus sic disputatis apparet, primas in adornanda Confessione partes, Lutheri, non Melanchthonis fuisse, fallique adeo cum Reformatos communiter, quoties auctorem ejus laudando, Philippum solum intelligunt: tum speciatim *Strimesium*, qui in *Hexade n. II. p. 10.* negat, *in investiganda Confessionis sententia Lutheri, quam Melanchthonis auctoritatem magis valere.* Lutherus enim sententias, argumenta Confessionis & capita primum conscripsit: Melanchthon digessit, styloque modesto ac simplici comprehendit: comprehensa iudicio Lutheri, Principum & Theologorum submitit. Sequitur & istud, errasse *M. Arnoldum*, cum scriberet: *Philippum, quo cum sententias conferret, Augusta Vindelicorum*

non habuisse : Er habe niemand gehabt / mit dem er hätte
recht conferiren können / *Heresiol. T. II. L. XVI. c. XIX. n. 12.*
f. 21. de singulis enim consultum fuisse Lutherum, & præ-
terea Theologos affuisse, doctrina, meritisque graves,
& usû experientiaque probatos supra ostendimus.

§. VIII. Magno *in metu & trepidatione scripsisse Con-*
fessionem Philippum, quod denuo Arnoldus minuendæ il-
lius auctoritatis cupidus c. l. memorat, longe falsissimum
est. Scripta enim, & præfatione ornata, quin & ad Lu-
therum missa est *totum ante mensem*, quam urbem in-
grederetur Cæsar, *Chytrao teste l. c. p. 57.* Et quanquam
Philippum, ut natura meticulosior erat, ipsis in Comitiiis
trepidasse nulli diffiteamur, non tamen trepidavit ante
comitia, quo tempore Confessionem digesit, & in eam,
qua nunc apparet, formam redegit. Tunc enim cle-
mentiam Cæsar, & Mercurini Cattinarii prudentiam
intuens, bene speravit, quod ex illius ad Lutherum literis
patet apud *Chytraum in Hist. p. 61.* Sed & sub ipsa Comitio-
rum initia non fuit, cur Nostri sibi, suisque rebus metu-
erent, cum quidem Cæsar ingens sanctimonix, & com-
ponendi de religione certaminis studium præ se ferret,
nec ipse tantum quotidie privatim fundendis ad Deum
precibus integram horam tribueret, sed & Canonico-
rum, quos vocant, Collegio nuntiarî per Hildesiensem
juberet, *orarent Deum pro se, misero peccatore, ut spiritum*
sibi sanctum impertiat, qui doceat se ac instituat, quo tanti
momenti negotium pulcre ordinet, nec quicquam, quo Deus
offendi possit, committat, ut Coelestinus f. 93. & 101. Chytraus
item, aliique commemorant. Sed cum mortuo Mercu-
rino, cujus eo usque consiliis fuerat emollitus, *nemo es-*
set in aula, qui auctoritate valeret, & pacis auctor esse vel-
let, & Cæsar indices a suis stimularetur in Nostros, multi
C 2 etiam